

relse; Och den ene eller andre parten komme då att begagna den af motionären anvisade utväg att »i laga ordning anföra besvär», d. v. s. att hos Konungens Befallningshafvande söka ändring i kronobetjentens åtgärd. Den skriftvexling, som häraf blefve en följd, jemte möjligen erforderliga undersökningar för sakens behöriga utredning, skulle för parterna blifva föga mindre betungande, än den handläggning vid domstol, som enligt gällande lag eger rum.

Utskottet får alltså värdsamt hemställa,
att ifrågavarande motion må af Riksdagen lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 15 Mars 1869.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

R e s e r v a t i o n

är anmäld af Herr *Rosenberg*.

N:o 11.

Ank. till Riksd. Kansli d. 15 Mars 1869, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande stadganden, angående skyldighet att deltaga i byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

Uti ofvan omförmälda ämne för närvarande gällande stadganden i egenfinnas i 26 Kap. 4 § Byggningsbalken, hvilket lagrum lyder sålunda:

»Tingsbyggnad skall hvart härad bygga, efter gårddatalet, å vanlig tingstad, eller der Konungens Befallningshafvande pröfvar det för allmogen lägligast, sedan Rätten deröfver hörd är. Der skall vara en stufva så stor,

som tarfvas, och två kamrar; och vare häradet skyldigt den byggning uppehålla. Vid hvart tingställe skall ock ett fängelse vara, der missgerningsmän må i förvar hållas. För denna byggnad vare ingen fri, utan sätes- och ladugårdar, afhyste rå- och rörshemman, så ock preste- och klockarebol».

Derförutan äro genom Kongl. Förordningen den 17 September 1783 lotshemman befriade från skyldigheten att deltaga i tingshusbyggnad.

Mot lämpligheten af dessa stadganden hafva anmärkingar blifvit framställda uti särskilda af Herrar *Magnus Svensson* och *Johannes Andersson* inom Andra Kammaren väckta motioner, i hvilka blifvit föreslaget, dels af Herr *Magnus Svensson* (motion N:o 50): »att 4 § i 26 Kap. Byggningsbalken måtte få den förändrade lydelse, att alla inom häradet efter fyrkoral blifva skyldiga att i byggande och underhåll af tingshus och fängelse deltaga»;

dels ock af Herr *Johannes Andersson* (motion N:o 154) att orden: »utan sätes- och ladugårdar, afhyste rå- och rörshemman, så ock preste- och klockarebol», måtte ur ifrågavarande paragraf utgå.

Lag-Utskottet, som, till följd af vederbörlig remiss, har att öfver berörda motioner afgifva yttrande, anser behovet och billigheten af lättnad uti ifrågavarande besvär genom en jemnare och mera tidsenlig fördelning af detsamma ej kunna förnekas. Folkmängdens tillväxt och i öfrigt förändrade förhållanden påkalla numera tingshusens uppförande efter helt annan måttstock än 26 Kap. 4 § Byggningsbalken bestämmer, och äfven åt fängelsebyggnaderna egnas i närvarande tid mera omsorg, än förr varit händelsen. En gifven följd häraf har blifvit, att ifrågavarande tunga kommit att kännas allt mera tryckande, och tiden torde derföre vara inne att tillse, på hvad sätt lindring i densamma må kunna de byggnadsskyldige beredas.

Likasom man vid tiden för stiftandet af 1734 års lag icke visste af någon annan till deltagande i kommunalbesvär på landet förpligtad befolkning, än jordbrukaren, så kände man ej heller någon grund för dennes beskattning, än det hemmantal han innehade. Sätes- och ladugårdar samt afhysta rå- och rörshemman fingo då icke besittas af andra än frälsemän; och dessa hade i Hofrätt sitt särskilda forum. Annorlunda hafva förhållandena under de sednare decennierna gestaltat sig. I alla delar af landet har vid sidan af den egentliga jordbrukaren uppstått en befolkning af bruksidkare, fabrikanter, handlande och handtverkare; och på samma gång man under sednare tid börjat erkänna, att ofvannämnda grund icke är lämplig i fråga om deltagande i kommunalbesvär, har man ock medgifvit rättvisan och billigheten deraf, att skyldighet till deltagande i dylika

besvär utsträckes till alla kommunens medlemmar. De skäl, som föranlett 1734 års lagstiftare att frikalla sätes- och ladugårdar samt afhysta rå- och rörshemman från allt deltagande i tingshusbyggnad, hafva numera, sedan rättigheten att besitta dylika hemman icke är frälseman ensamt förbehål- len, samt sednare tids lagstiftning äfven medfört förändring i stadgandena om frälsemäns forum privilegiatum i det närmaste bortfallit; och någon giltig anledning, hvarför innehafvare af preste- och klockarebol böra i före- varande hänseende åtnjuta en förmån, som icke tillkommer andra boställs- innehafvare, lär svårigen kunna anföras. Alla samhällets medlemmar hafva utan tvifvel samma intresse af rättsskipningens behöriga handhafvande och böra derföre, i mån af förmåga, bidra till uppehållande af de för den- samma nödiga inrättningar.

I öfverensstämmelse med ofvan uttalade åsigter anser Utskottet, att ifrågavarande byggnadsskyldighet bör blifva ett kommunalbesvär, som drab- bar icke endast egare af alla slags fastigheter, utan en hvar till deltagande i kommunalutskylder förpligtad person. En sådan förändring vore ock öfverensstämmande med kommunallagarnes anda, att, medelst borttagande af kommunal-onera, lagda på vissa klasser, söka åstadkomma likställighet i kommunala rättigheter och skyldigheter mellan alla en kommuns röstbe- rättigade innevånare; hvarjemte, genom förpligtelsen för alla att i bygg- nadsskyldigheten taga del, tyngden för hvarje ny deltagare minskades och orättvisa undvekes. För vinnande af ett billigt resultat torde dock vissa modifikationer böra ega rum för sådana klasser, som i allt fall få en ökad tunga och som till en del kunna anses hafva ett mindre varaktigt intresse i kommunen än fastighetsegaren. Då emellertid uppgörandet af sådana bestämmelser fordrar en noggrannare utredning af frågan, än hos Riksdagen torde kunna åstadkommas, får Utskottet värdsamt hemställa,

att Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och Riksdagen meddela förslag till sådana förändrade stadganden angående del- tagande i byggnad och underhåll af tingshus och häradsfångelse, att dessa åligganden blifva för medlemmarne af tingslagen, efter billiga grunder, gemensamma.

Stockholm den 15 Mars 1869.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Herr *Faxe*, Herr Grefve *J. O. Mörner* och Herr *Bergström* hafva begärt att få antecknad, det de ej öfvervarit ärendets behandling hos Utskottet.